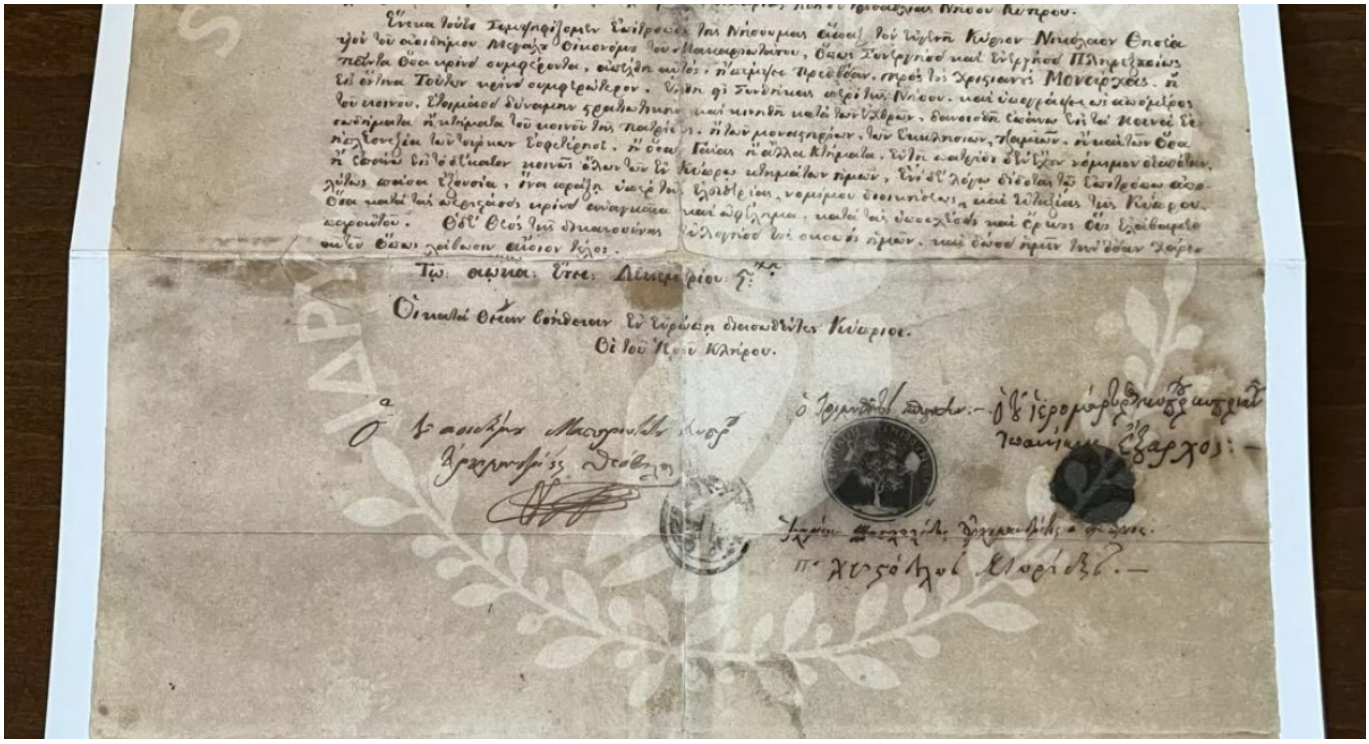
30/09/2024

Κυκλοφόρησε η έκδοση «Η κυπριακή Διακήρυξη της 6ης Δεκεμβρίου 1821»

/ Επικαιρότητα

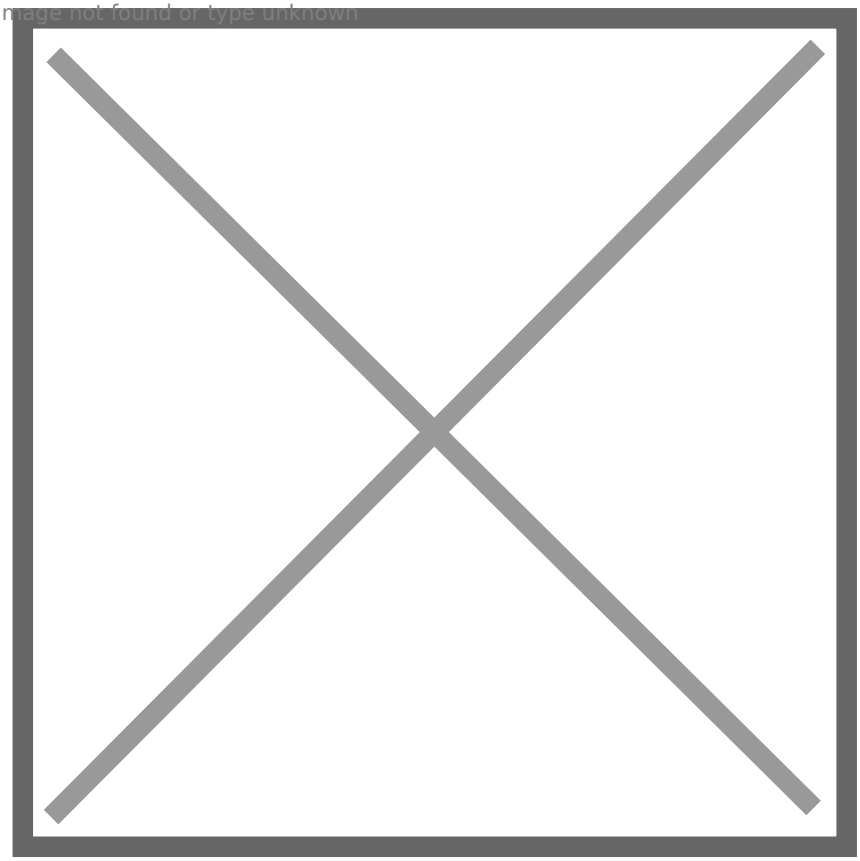
Κυκλοφόρησε πριν από μερικές εβδομάδες στην Αθήνα από το Ίδρυμα Σύλβιας Ιωάννου, εκτός εμπορίου, η έκδοση « Η κυπριακή Διακήρυξη της 6ης Δεκεμβρίου 1821. Σκίρτημα ελευθερίας. Το χειρόγραφο Β.2595 Συλλογής Ιδρύματος Σύλβιας Ιωάννου». Η έκδοση αναπαράγει ένα από τα πιο σημαντικά ιστορικά έγγραφα της νεότερης ιστορίας της Κύπρου, τη Διακήρυξη της 6ης Δεκεμβρίου 1821.

Όπως είναι γνωστό, κατά την περίοδο των σφαγών της 9ης Ιουλίου 1821, αρκετοί Κύπριοι, κληρικοί και λαϊκοί, κατάφεραν να διαφύγουν στο εξωτερικό καταλήγοντας, οι περισσότεροι, σε λιμάνια της ιταλικής χερσονήσου ή στη Μασσαλία. Από εκεί, άλλοι μετέβησαν στην Ελλάδα για να συνδράμουν τους επαναστάτες και άλλοι παρέμειναν στην Ευρώπη αναζητώντας χρηματοδότες και συνεργούς για την απελευθέρωση του νησιού τους.

Γνωρίζαμε από την πρώτη δημοσίευσή του σε εφημερίδα της Λάρνακας, τον

Ιανουάριο το 1910, το πιο σημαντικό συλλογικό υπόμνημα με υπογραφές δέκα Κυπρίων φυγάδων, τη «Διακήρυξη των διασωθέντων Κυπρίων», χωρίς τόπο σύνταξης και ημερομηνία 6 Δεκεμβρίου 1821. Το συγκεκριμένο έγγραφο έκτοτε λανθάνει και πιθανότατα έχει καταστραφεί. Τύχη αγαθή πριν από μερικά χρόνια γνωστοποιήθηκε ότι έχει διασωθεί μια δεύτερη εκδοχή του ιδίου εγγράφου, με δεκαοκτώ υπογραφές. Την ύπαρξή του ανακοίνωσε για πρώτη φορά ο Στυλιανός Περδίκης στο συνέδριο για τον Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό, στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, το 2010. Το είχε δει στα χέρια συλλέκτη, στην Αθήνα. Μερικά χρόνια αργότερα το έγγραφο περιήλθε στην κατοχή του Ιδρύματος Σύλβιας Ιωάννου και δημοσιεύεται στην παρούσα έκδοση. Είχε προηγηθεί μια πρώτη περιγραφή του στο βιβλίο μου για το κυπριακό 1821 (Λευκωσία: Ρίζες, 2022).

Image not found or type unknown

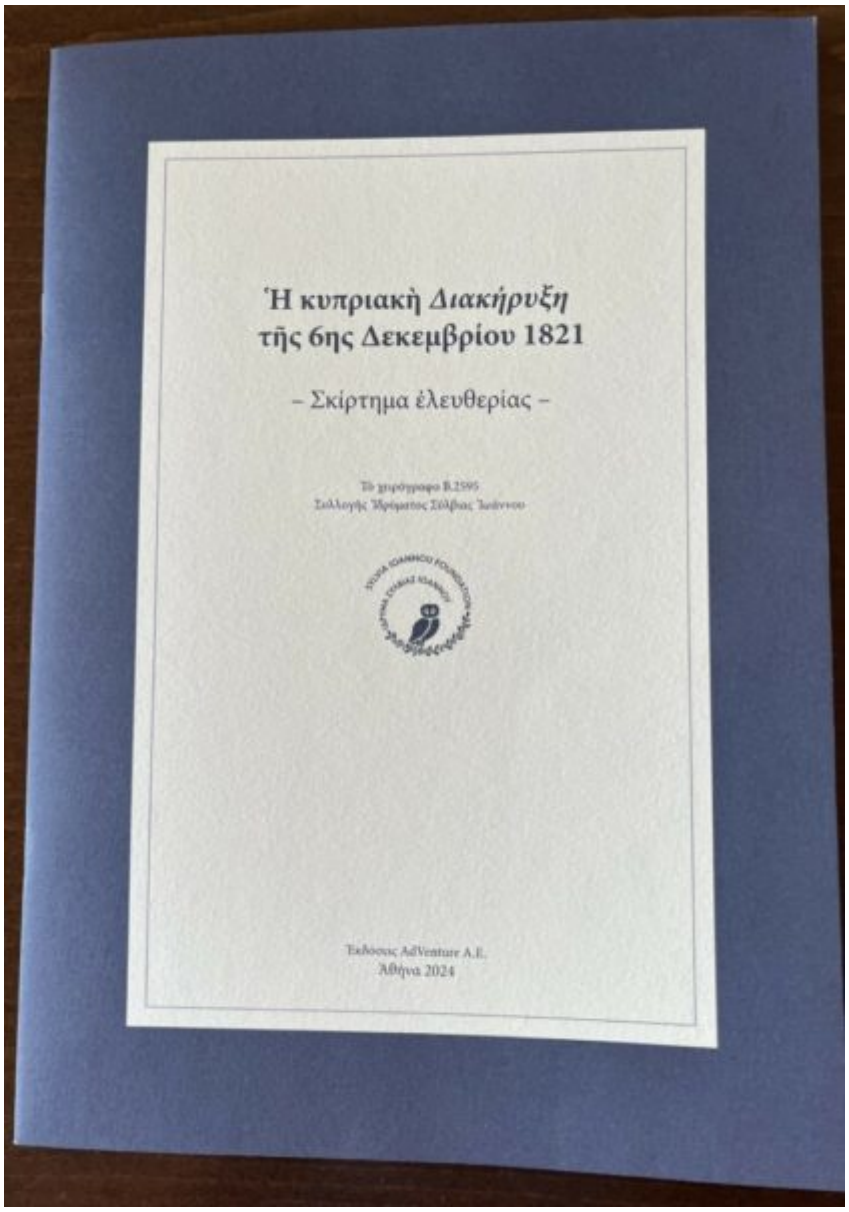

Όπως αναφέρει προλογίζοντας την έκδοση η Άρτεμις Σκούταρη, πρόεδρος του Ιδρύματος Σύλβιας Ιωάννου, το Ίδρυμα επέλεξε να καταστήσει ευρύτατα γνωστό το πολύτιμο αυτό τεκμήριο, κάνοντάς το κτήμα του αναγνωστικού κοινού και των μελετητών. Όπως γράφει, «Η έκδοση απαρτίζεται από το ομοιότυπο αντίγραφο (facsimile) του χειρογράφου και από το συνοδευτικό τεύχος, με κείμενα που εισάγουν τον αναγνώστη στο περιεχόμενο του εγγράφου, παραθέτουν στοιχεία για τα πρόσωπα που αναφέρονται ή και υπογράφουν τη Διακήρυξη, και συνδέουν τα νήματα του ξεσηκωμού του 1821 στην Κύπρο με την ιστορία της Ελλάδας και την τύχη της μεγαλονήσου».

Τα σύντομα άρθρα του τεύχους υπογράφουν ο ακαδημαϊκός Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, ο γράφων και η φιλόλογος-παλαιογράφος Μαρία Γιουρούκου. Το τεύχος συμπληρώνεται με την υποδειγματική και άψογη φιλολογική έκδοση της Διακήρυξης, ένα παράρτημα με εκδοτικές πληροφορίες και τη βιβλιογραφία.

Στο έγγραφο καταγγέλλονται οι σφαγές του 1821, αποκηρύσσεται ως ληστρική και τυραννική η οθωμανική διοίκηση και γίνεται έκκληση στις κυβερνήσεις των χριστιανικών λαών της Ευρώπης για συνδρομή στον αγώνα για την απελευθέρωση της Κύπρου. Τονίζεται ότι οι τραγικές σκηνές του Ιουλίου του 1821 είχαν ισχυροποιήσει ηθικά τους πόθους και τον αγώνα για την ελευθερία, «συμφώνως με τους λοιπούς αδελφούς ημών έλληνας», προαναγγέλλοντας τη συστράτευση των Κυπρίων στην Επανάσταση.

Στο δεύτερο μέρος της Διακήρυξης, εξουσιοδοτείται ο Νικόλαος Θησεύς, Στροβολιώτης λόγιος και έμπορος στη Μασσαλία, κατόπιν επώνυμος αγωνιστής του 1821, να εκπροσωπήσει τους υπογράφοντες στους Χριστιανούς βασιλείς της Ευρώπης, να συνάψει συνθήκες για την Κύπρο εκ μέρους «του κοινού», να ετοιμάσει στρατιωτική δύναμη, να δανειστεί «επάνω εις τα κοινά εισοδήματα ή κτήματα τού Κοινού της πατρίδος». Ουσιαστικά, δίνεται ένα είδος πληρεξουσίου στον Θησέα για τη σύναψη «κυπριακού δανείου» και την οργάνωση εκστρατείας για την απελευθέρωση του νησιού.

Τη Διακήρυξη υπογράφουν, σε τρεις ομάδες, «Οι κατά θείαν βοήθειαν εν Ευρώπη διασωθέντες Κύπριοι», δεκαοκτώ συνολικά πρόσωπα. «Εκ του ιερού κλήρου» υπογράφουν ο Τριμυθούντος Σπυρίδων, χωρεπίσκοπος της Αρχιεπισκοπής, ο «του ιερομάρτυρος Κυπριανού» έξαρχος Ιωαννίκιος, κατόπιν Αρχιεπίσκοπος Κύπρου (1840-1849), ο αρχιμανδρίτης Θεόφιλος Θησεύς, αγωνιστής της Επανάστασης στη συνέχεια, ο αρχιμανδρίτης Ιλαρίων Πασχαλίδης, εφημέριος από το 1822 στον ορθόδοξο ναό του Άμστερνταμ και ο Χριστόδουλος Κτωρίδης, αδελφός του καρατομηθέντος μητροπολίτη Κιτίου Μελετίου.

Υπό τον τίτλο «Οι του κλήρου και Ευγενείς», υπογράφουν γνωστοί πρόκριτοι του νησιού. Ο μεγαλέμπορος Κυπριανός Θησεύς, ο Χατζηλοής (Άντζουλος), επίτροπος της Χρυσαλινιώτισσας, οι επίσης Λευκωσιάτες Γιαννάκης Μονόχειρ και Κωνσταντής Γεωργιάδης, ο δραγουμάνος Χατζηχριστόδουλος Απέιτος, ο Χατζηπετράκης, κτηματίας από την Κυθρέα, ο Χατζηχριστόδουλος Χατζηλοή, ο

Λεμεσιανός Ιωάννης Πελεντρίδης και οι Μιχαήλ Οικονομίδης, Ιωάννης Κραμβής και Χατζηκυργέης (Σαρίπογλους), «μπέης Πάφου». Στην πίσω όψη (verso) του εγγράφου, υπό τον τίτλο «Οι του Ευσεβούς Όχλου Ιερείς τε, και λαϊκοί», υπογράφουν οι ιερείς Νικόλαος Χατζηνικόλα και Μιχαήλ Χατζηιωάννου «και οι λοιποί του χωρίου Λευκονοίκου». Η αποκάλυψη των υπογραφών των ταπεινών χωρικών της Μεσαορίας είναι μια από τις μεγαλύτερες πραγματολογικές εκπλήξεις της δημοσίευσης του εγγράφου.

Στα άρθρα των συνεργατών του τεύχους γίνονται αναλυτικά σχόλια για το περιεχόμενο της Διακήρυξης, τη σημασία της και τον ρόλο των αναφερομένων προσώπων στην Επανάσταση, ειδικότερα του πιθανού συντάκτη της, Νικόλαου Θησέως. Ακόμη καταγράφονται νέες ερμηνείες για τον τόπο και τον χρόνο σύνταξης της Διακήρυξης, όπως και για τη σκοπιμότητά της. Για τη σημασία της, αντιγράφω τα επιγραμματικά σχόλια του Πασχάλη Κιτρομηλίδη: «Η Διακήρυξη της 6ης Δεκεμβρίου 1821 θα μπορούσε να θεωρηθεί, χωρίς κίνδυνο σοβαρής υπερβολής, ως το καταστατικό κείμενο του εθνικού κινήματος των Κυπρίων. Στο σύντομο κείμενο, το οποίο διαπνέεται από το πνεύμα του Διαφωτισμού, εκφράζεται για πρώτη φορά ρητά ο πόθος των Κυπρίων για εθνική απελευθέρωση. (…) Ως κείμενο ενσυνείδητης πολιτικής σκέψης και ως ρητή συλλογική διατύπωση του συγκεκριμένου σκοπού της απελευθέρωσης της Κύπρου, η Διακήρυξη ενέχει βαρύνουσα σημασία ως η ληξιαρχική πράξη γέννησης του απελευθερωτικού κινήματος του κυπριακού λαού.»

Αυτό το έγγραφο με τη βαρύνουσα σημασία για τη νεότερη ιστορία της Κύπρου και για τη συμβολή της στην Ελληνική Επανάσταση, το απολαμβάνει πια το αναγνωστικό κοινό, 203 χρόνια μετά τη σύνταξή του. Σημειώνεται ότι τα περισσότερα αντίτυπα της έκδοσης έχουν αποσταλεί στο Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας της Κυπριακής Δημοκρατίας, ως γενναιόδωρη προσφορά του Ιδρύματος Σύλβιας Ιωάννου στην κυπριακή εκπαίδευση, για να μοιραστούν στα σχολεία της Κύπρου. Με σκοπό, όπως γράφει η Άρτεμις Σκούταρη, να «είναι εφικτή η χρήση του ομοιοτύπου ως εποπτικού υλικού σε κάθε βαθμίδα της εκπαίδευσης, προσφέροντας σε μαθητές/μαθήτριες καί φοιτητές/φοιτήτριες την ευκαιρία να έλθουν σε επαφή με ένα μοναδικό ιστορικό τεκμήριο.»

Η έκδοση (που κυκλοφορεί σε φάκελο πολυτελούς καλαισθησίας) και η δωρεάν διανομή της στα σχολεία επεκτείνει την αθόρυβη ευεργετική προσφορά του Ιδρύματος Σύλβιας Ιωάννου στις κυπριακές σπουδές. Για την οποία οφείλουμε ευγνώμονες ευχαριστίες στο Ίδρυμα Σύλβιας Ιωάννου, στη διεύθυνση και στους συνεργάτες/τριές του, και προσωπικά στη Σύλβια Ιωάννου, η οποία συνεχίζει να κάνει πράξη το ευγενικό όραμά της. Ακολουθώντας τα βήματα του Λευκαρίτη

πατέρα της και της Καραβιώτισσας μητέρας της, μεγάλων ευεργετών της Κύπρου.

* Αναπλ. καθηγητής, Κοσμήτορας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κύπρου

(Πηγή: philenews.com)